

Odstrčený

POHORSKÝ OBRAZ.

NAPSAL K. V. RAIS.

Tak ji viděl, než bžel pro pana pátera . . .

Mariján jmenoval se vlastně Antonín Škaloud a měl ještě tři sestry: nejstarší Kačenu, sebe mladší Manču a Tonku. Jestě než běhal, povídal si táta s mámou, že sotva z něho bude příští hospodář — měl hlavu proti ostatnímu tělu jako bůh. Staří kolik roků hledali pomoci, kde jen o jaké zaslechli, a když nepomohli, dědkové a báby, začali doktořit; všecko nadarmo. Mariján vyrůstaje měl pořád velkou hlavu, široký trup, krátké nohy velkých tlapek; rozum měl pořád tvarohový, do života byl neslaný, nemastný — zkrátka boží dárek. Sukni nosil přes čtyry roky a byla naň podřívána; jako kriminola odstávala mu pruhovaná kanafaska od těla.

Škaloudka se nad ním tuze naplakala, a tatík se naň pro lítost nemohl podívat. Bylo jim bolestno, že mají dítě, se kterým nikdo nepodováří, jemuž se každý usměje.

Ale během několika roků zvykli mu u Škaloudů, v sousedství i v celé vesnici, a konečně patřil do toho plástatku jako ta stará studna v rohu zahrádky, jako výminkářský baráček, jako ta velká hrůša "panenka", jež stála v ovoce zahradě v zadu za stodolou a na níž se kolem svátku svatě Anny pásávaly děti z celé vesnice. Jenom že mu tenkrát ještě říkali Tonda Škaloudů. Když dostal první plátně, v zadu zapínací a bez rukávů, kulaté dlaně nadýchých krátkých prstů měl pořád v kapsách, a jak po dvoře přecházel, břícho se mu na nízkých nohách jen houplalo. Ty plátně dřel přes dva roky a byly konečně bez barvy. Od malička rád slyšel práskot bičem, a ještě dokud nářadu oběma rukama držel, uměl bouchnouti jako starý pasák; také znamenitě svými velkými, nadmutými rty mlaskal na koně — starý, ředivý čeledín, Taucha z hospody, to lépe neuměl.

Dlouho spával na starém hojtáku (kolébka); mladší Manču Škaloudka raději brala k sobě do postele, aby jen Mariján nemusel jít. Teprve když mu nohy tuze z kolébky visávaly, ustlali mu na peci.

Když mu bylo osm roků, uměl s koněm jako zkušený forman; do huby se mu nebal sáhnout, zapřáhal, a v celé vesnici neměli lepšího pohaněče, než jakého měl starý Škaloud.

Kačena měla školu vchozenou, Manča již nosila slabikář, ale Tonda do školy ještě nevkročil.

Až jednou pan kantor chytil hospodáře Škalouda v poli a vykládal, že přec jen bude dobře, když Antonín aspoň někdy přijde mezi ostatní, že snad přece trochu liter a nějaké ty počty pochytí.

Panímáma šťastně mu v komoře našla starou, téměř odřenou "písmenu", které obě sestry rádně byly užily, a povídala mu:

"Tuhle ti na ni uvážu nový provázek a dávej tam pozor!"

Tonda seděl právě u hojtáku a spravoval pasť na myši; podíval se na matku, ústa roztáhla do píl tváří a malé černé oči mu zasvítily.

Kolikrát stával u zahrádky, ruče v kapsách a pozoroval děti, klusající do školy, ale nezaplet se proť sám také nechodil; také nikomu ze vsi prve ani nepřipadlo, že dávno má léta pro školu.

Manča si k němu nejdou sedla a chtěla se mu pochlubit, začala jej učít, ale pokaždě brzy toho nechal; jak mu ukazovala písmena. Tonda ji pleskal do kulatých rukou a jen se šklebil.

Do školy poprvé vešel sám sám; Manča mu utkla a maminka dívala se za ním jen od zahrádky. Rozsvěťev bruce dveře nízké učeby, jež byla zároveň kantorem čeledínem, huňatou, velkou beraníci strhl s hlavy a strčil ji pod pás. "Písmena", pověšená na knoflíku u vesty, houplala se mu na břiše jako štít.

Celá škola i s panem kantorem a kantorkou, jež před náramným černými kamny měla vaničku na dvořidělích a prala, dala se mu do směchu. Tonda směl se také ústa roztahovat až k smáti a jen se pohupoval. V lavicích místa ne-

měl, vždyť beztoho celá hejna dětí sedala po zemi, ale sedal na pece. Levačku opíraje o velkou chlebovou pec, stále se usmívaje, zíral klasou, v níž bylo plno šumu a škřipotu. Trebaže ho pan kantor vyvolal málokdy, Tonda pozoroval dost. Paní kantoree nikdo tak neumyl lavičku, nezatopil v kamnech, nenastřípal dříví, nenanosil vody jako Tonda Škaloudů, a když ho za to před celou třídou někdy pochválila, jen zářil a roztahoval široká ústa.

Také děvčata měla v něu přízrnce, ale dával jim to na jevo tím, že kde mohl, tam je škládl, z něhož nie tabal je za šátky nebo smazal, co měly na tabule napsáno. Když dostal přes ruku, jen se radostí třásl. Největší záliby našel na Marijáne Hátlově. Jednou už při učení přišel do klasy, nebdaje kantora, položil před ní sněhové bílou homolku; jindy dostávala suché hrůšky a křízaly, přinesl jí kus maštěného doplamenice, když zabjeli, jitruici.

Začhlédl-li se s pecinky mezi žatstvo, bylo to k Marijáne; i ve volné chvíli byl jí na blízku a pořád jen: Marijánko, Marijánko! A tak se stalo, že jednou pleta se před školou a breptaje to svoje "Marijánko", dostal od jedné berdu (buchta, rána pěstí) do zad a hned po ní strčila jej z chumáče pravice: "Jdi na pec, Marijáne!" Holky se rozechotaly a jedna za druhou pokřikovaly: "Jdi na pec, Marijáne!" Marijánka směje se přidala to také. Daro jí už nosil ovoce, vrátila všecko, v adventě ani voňavé topinky nepřijala.

To slovo Mariján ve škole zůstalo, i když tam Marijánka už nebyla.

Nejprve bylo Marijánovi posklebekem, potom ho jinak nepojmenovali.

Docházelo do školy po dvě zimy a naučil se dost slabikovat i ledaž do hlavy spočítal; také z náboženství něco pochytil. Když starý pan farář časem přišel a vypravoval o Adamu a Evě, o Josefovi Egyptském, o mladém Tobjášovi, Tonda máje nohy křívem, seděl jako zaklet. Když uslyšel, jak malý Davidek zabil Goliáše, začal, a přišel domů, postavil se do prostřed dvora a kamenný házel do staré jabloně, stále pozoruje, da se někdo nedívá.

Při historii o narození Spasitelově ani nedýchala, a když slyšel, jak pastýřové k jeslím přinesli jehňátka, jak propzěvovali, nebdaba na nic, začal se na pece pohupovati a spustil nahlas: Dram tam tam tam, trady dady dam tam —

Jednou v neděli, ja s matkou sám doma, stál před zrcadlem, v braidu vzrhu, a pod krkem si něco kutil. Matka dlouho jej pozorovavši ptala se konečně: "Prosim tě, hochu, co před tím zrcadlem děláš?"

Obrátil se proti ní, hlavu dal do týla a stál chvíli tiše; topom radostně se na ni zadíval. Viděla, že si uvázal kus staré černé stuhu, ale neporozuměla, hleděla naň smutna; nevěděla, že si to Tonda na krku upravoval, jako to nosí pan farář. Chodil potom po dvoře, ruče vzadu složené, zvolna a vážně —

Když kterási z líšek, toulajících se v Hře, nenadále přinesla ke Škaloudům malou Tonku, měl Mariján po škole.

Tonda Škaloudů do ní vstoupil, ale Mariján odcházal . . .

Říkali mu tak po vsi všude, do na v živnosti nejprve jenom sestry, později chytili se i staří; dřív bylo to žertem, nyní do opravdy — tuze se jim to slovo hodilo.

Nový přírůstek ve stavení způsobil, že Mariján víc a více ustupoval do pozadí. Již nespával doma na peci, ale na výminku u dědečka, jenž už byl jako suchý rákos a jen modlitbami připravoval se do jiného světa.

Z Marijána stalo se v živnosti něco takového, jako je dobráček pes, jenž pořád kolem stavení brousí, nikomu neublížil, jež však někdo zvláště rád nemá, nikdo se s ním nepomazal, a zavádí-li nepřítelně, byt úplně nevině, dostane do směchu. Tonda směl se také ústa roztahovat až k smáti a jen se pohupoval. V lavicích místa ne-

lonil se na pastviště nebo pomáhal v poli; sázel brambory, okopával, plál len, vláčil i vázal. Když mu bylo osmáct, den co den k večeru jezdil dobytku pro krmivo, jehož sám nasekal i naložil.

Vzrůst těla se mu poněkud vyrovnal, nohy se vytáhly, hlava s trupem již tak tuze neúměrností nevynikaly. Tvář měl pořád velkou zarděl, vlasy krátké a jako jehly, levou nohou v kolenně mykal a po zemi ji brousil, ale již se tolik nesmával a z očí zřála mu slachost.

Když dědeček ulehl nadobro, přestěhovali jej do sedničky v přístatku, aby měl lepší posluhu, a Mariján v baráčku zůstal sám. Matka po smrti dědové sedničku vyběřila a umyla, převlékla peřiny a Mariján stal se tak ještě za živobytí hospodářských rodičů polovičním výminkářem, jenom že bez výminku.

Ke společnému stolu přišel tuze zřídka; byla-li práce v poli, brával si oběd hned za jitra — do Rapsy, jindy mu ho nosili do výminku, protože málokdy býval včas s polí doma. Mezi lidí neobdíl nikam, ledaže jednou za čas v neděli klusával do městečka na hrubou nebo na požehnaní; temně zelený šosák maje až po kolena, na hlavě placatou čepici s přelomeným štítkem, velké namazané boty na nohou, chvátával sám jediný. V levačce k prsoum přimknuté nosoval si tlustý maminčin Nebeklíč — bez toho nešel, a tak ho znali v celé krajině.

Sestra Kačena šťastně provdala se za železovského Litochleba, majitele živnosti, a za nějaký rok potom odešla i Manča do Oujezda; jenom že druhý snatek nebyl takovým štěstím, měl Budina pouze familiantskou chalupu.

Starý Škaloud s Marijánem dřeli pořád stejně, starý pro deery mladý, že se to samo sebou rozumělo.

Konečně provdala se i Tonka, ale neodešla z domu; Jan Mór z Javoří se ke Škaloudům přizemil. Mariján všecky ty svatby viděl oknem, ale hodoval doma; při výskotu svatebním, při bludné zábavě v živnosti sedal ve výminku, jakoby ke Škaloudům nepatřil. Ale přel holčák štěstí.

Starý hospodářství z rukou nepouštěl, protože kápitel i s přímosem Mórůvými na pretence deerám nestáhl; chtěl držeti, pokud možno, a zůstávali s mladými pohromadě.

Léta ubíhala a rodiny se měnily. Provdané deery časem přicházely domů, nejprve samy, později držval se jich někdo drobný za sukne. A rostlo to — rostlo — v tom denním proudu nikdo ani nepozoroval, jak rychle. Již i na domácím dvoře kolébávala se Móraova buletá Málka.

Když bylo Marijánovi čtyřicet roků, pantatík Škaloud začal postonávat.

V počátečních chorobách jezdívaje do pole, každou chvíli ustával v práci, rovnal hřbet, a vrtě šedivě, ječ hlavou, říkával Marijánovi: "Tak mi už po nějaký čas je divně neklale, ani tomu nerozumím. Nie mne neboli, ale práce nejde oči jakoby se mi pořád přimhuřovaly, ale v noci nespím. Jenom Pánbůh nedopouští nějakou nemoc!"

Mariján pohnul hlavou a stranou zahleděl se na ota. Vrásky v čele se mu tuze stáhly, ale neřekl slova.

Starý Škaloud po nějakém týdnu nadobro přestal jezdit do pole, ale na dvoře byl pořád a řídil všecko. Sedal na sluníčko, chystával vůz i zapřáhnout pomohl.

Kolikrát ja sám doma, oběhával stavení a všecko bedlivě jež jindy prohlížel. V té době staké Marijána lépe povšimnul — a zle padlo mu to na srdce.

Viděl jej uduřeného, starého, shrbeného; viděl, že mu štetinovitě vlasy prokvétají a lopatku že má vyvedlou jako sedmadesátiletý dřívě nohy že má zrozesadané a velké rty oteké i prasklé.

A hospodářovi Škaloudovi zabučalo to pod čelem: "Tohle je můj syn!"

Od Marijánovy mladosti mu to tak na mysli nepřipadlo jako teď — kdy měl kdy!

Starý Škaloud povídal jednou ženě, jež byla také již hodně šedivá, ale zdravá, červená, kulatá a po dvoře eupala jako slepička: "Ty, poslouchej mámo, tak mi teď idou divně věci do hlavy. Když bych já měl vědět, že z toho našeho hecha bude aspoň takovýhle ne-

pada, snad bych, snad bych přec jen to hospodářství byl uchystal jemu!"

Panímáma byla tou tečí překvapena a teprve po chvíli odpověděla: "Ale která by si ho vzala —"

"I vzala, jen to nech, vzala, vždyť on není takový bídák, a nebyl — a kdyby se vědělo, že tohle nekam dostane, byl by ještě jinačí, nekam by byl přeci šel, stavil se v hospodě — a rekneme, že by se byl neoznil, vždyť jsi chvála Bohu ještě jako mladice, se mnou do hrobu nepůjdeš, ba myslím, že si tu ještě pořádně pobudeš — tyť bys mu byla dobře hospodářila."

Panímáma přikyvovala; ale ačkoliv měla Marijána často na mysli, přece jen s tatíkem nesonhlašila, myslila si, že mu jen ta nemoc tyhle myšlenky žene do hlavy.

"No mlč, Tonka je taky naše, Mór není zlý člověk, Marijánovi uděláš pořádný vejmenek, vždyť ono to, dá Pánbůh, nějak bude!" odpověděla měkce a vše.

Jindy se starému zastesklo, že nemůže do pole — ne k vůli té práci, ale k vůli tomu "hočovi". Najednou se mu zdálo, že si s ním nikdy pořádně nepovídal, ba že s ním skoro nemluvil.

Stalo se jednou v neděli, že Mariján bez kabátu stojí na dvoře a jen tak nečinně pohlížeje do vsi, kolem krku učil rukou.

Spatřil ota, obločeného jen tak, jak z postele vylezl.

"No tak — no tak — ty hochu — ty Marijáne — no tak, jak pak se pořád máš?" sípavým hlasem, všecek se třesa, povídal starý.

Mariján odřval se na tatínka a podivně, měkkým, tenkým hlasem se rozesmál.

"Tak tak, hochu — jen se směj — ale poslouchej, ty Tonku, ty můj kluku, nachodil jsmne se spolu do toho pole, vidíš? Nalezli jsmne se po těch brázdech — a rekní, že to není pravda, my spolu jsmne se přec jenom nejvíce užili!"

Mariján díval se na ota od hlavy do paty a viděl, že ho v tom lehkém šatě je trošek; ta tam byla ta široká záda, nohy jako sloupy, ba i ta hlava oteva byla teď drobná, úplně bílá a kosti jí koží zrovna prosvítaly.

"A jen si taky v tom poli vzpomněl na tatínka — ty hochu — ty Tonku —" a tatík poklepal Marijánovi po zádech, vyzývaje vrátil se do světnice.

Mariján díval se za ním a potom běžel do svého; tam sedl v koutku na starou truhličku a skrčen zůstal tak do samého poledne. Přemýšlel o tom, že ta nemoc přišla na tatínka nějak tuze brzo, že nebděť dědeček byl už mnohem drobnější a skrčenější, když začal stonát.

A mezi těmi myšlenkami se nejdou zasmál, to hochu mu znova zabučelo: "Ty hochu — ty Marijáne — ty můj kluku — ty Tonku —"

Když už starý Škaloud ležel Mariján nejdou přišel do statku a mlčky sedl si na židli u postele. Tatík naň zakýval, usmál se, ale nerozpovídal se, nanejvýš že Mariján řekl: "Nák nám nechee oršet!" nebo "Položil jsm žito slo to zle, mlo svlaku." Při těch řečech se vždy plaše díval světnici a na ústech měl rozpačité úsměv. Malá Málka, kolébaje drobnou Frantínu, všecka udivena Marijána pozorovala. Znala ho dobře, kolikrát u něho ve výminku pobyla, pohnili se spolu, podovářili, Mariján nanosil se jí jahod nebo kytek; ale nerozuměla, proč tu tak sedí, a proč se naň dědeček tak divně dívá. Nechápala, že je Mariján tak dobře jeho, jako je ona tatínkova a maminčina . . .

Také dvouletá Tonča v umolouzené, krátké kanafasce přicapala až k Marijánovým nohám a zadívala se mu do tváře.

"Vidíte, to je váš strejček," jednou zaspal nemoený, "mějete ho taky rády!"

Mariján se na maličkou zasmál a velkou rukou sáhl jí na vlas. Uptřela naň modré oči, ale hned odepala zas ke strakaté kočce, a níž prve dováděla.

Málka dobře slyšela, co děd o Marijánovi povídal, ale ani o tom nerozvažovala, protože Mariján byl Mariján — to bylo dost!

Starý Škaloud v těch dobách mluvívaje se ženou, říkával: "Co mne tuze mrzí, je, že jsmne Marijána neoznenili!"

Když starý hospodář dělal poslední pořádnost a všecko diktoval přítomnému představenému, už jen šeptal, ale paměť měl pořád výbornou. Zvláště eo bylo Marijáno, uměl jako Otčenáš. Uřel mu výminku: čtyry kore zřta, dvanáct liber másla, kopu vajec, bečku bramborových kousků sázet, vřtel luěného semene sít, sáň dříví, sedničku v baráčku na dvoře, od sv. Jíří do sv. Havla máz mléka denně, tři stoky pro případ zlých časů, nemoci a na pohřeb.

O těch třech stojkách bylo v pořádnosti řečeno, polovička že je u Litochleba, polovička u Budiny; pantáta to půjčil bez interusu, ten byl přidánkem deerám Kačee i Manči za to, že nedostaly hned celou pretenci, ale kdykoliv Mariján požádá, měl mu kapitál býti vyplacen.

Panímáma udělal výmenek a dvě stoky měly zrovna tak zůstat na živnosti; ale měla dostávat intresy.

Mariján musel při celé pořádnosti býti přítomen; seděl na lavičce u kamen, hlavu stranou, oči přivřevy jako starý houser, a poslouchal.

Také všichni tři zeťové sedli u stolu; nehmúve, jenom pohledy vyměňovali.

Když to bylo upsáno, Litochleb pohledl na Marijána a povídal: "Ten tatínek tě má rád, víť?"

Mariján odřval se na švagra, potom na postel, a do očí vřhly mu slzy; sklopil hlavu a rukávem si je utíral.

"Ublížil nesmím žádnému — a je chudš," rychle zaseptal pantáta a na suchých, zažloutlých líšcích vyskočilo mu trochu červená.

Pátého dne potom odněšeli jej na hřbitov.

Mezi davem pohřebníků, za krevními přáteli sám jediný klusal i Mariján. Když starého tatíka spouštěli do hrobu, stál sehnut, zarděl a pootvřenými ústy vyřázel bolestné vzlyky. Hodiv po příkladě ostatních několik hrud na černou rakev, pláče ubíhal se hřbitova k domovu.

Šel sám, ostatní přátelstvo stávo se v hospodě.

Pole bčela se již žitými strništi, ječmeny dozrávaly a ovsy šedaly. Obloha byla jako sklo, všecek obzor jasný, takže se zvčinský kostelík vesele díval do širokého kraje.

"U studánky" se Mariján zastavil a přivřenými očima hleděl na ovisěti, jež na jaře s tatínkem zasával. To byla poslední nebožtíkova práce, vícekrát do pole nevyjel. A tak ho v myšlčnkách zrovna viděl, jak máje pytel uvázaný na trupu, lopatky vysedlé, zvolna chodí měkkotou a rozhazuje je. Ale tu již zjevil se mu tak, jak ležel v rakvi — nehybný, jako z kamene vytesaný, s tváří sianovou. A teď tam tak leží hluboce pod zemí . . .

Škaloudovi zeťové teprve po poledni vraceli se k domovu; Litochleb, velký, ramenatý, velké šer-novlasé, trochu prošeďivé hlavy; Budina, dlouhý, hubený, ohnutý, světlých vlasů, tváře tuze vřasčité; Mór také slabý, ale proti nim přece ještě mladý.

"Inu, abych vám zrovna řekl, vy jste vlastně dopadli nejlíp! Každý jstě dostal dobrou pretenci i Marijánovy peníze, ale já dva vejmenky; eo jsm přinesl, prasklo všecko a teď ještě dvě stoky visí. Někak mi to leze do hlavy!" cestou povídal Mór.

"Ale, ale, švare, že byste nepovídal, co pak tomu nerozumíme!" mžouraje naň, volně ale ostře odpovídal Litochleb a dlouhým, prostředním prstem zahrozil. "Co se těch vejmenků dotýče, je škoda řeč; dáte jst a nadřou se vám za desetkrát tolik!"

"Ba, ba, eo vy hyste nařikal! Já tuhle můžu stejskat, děti je jako kvítí a sám nie nezmužu, pořádně takový maroda," zpívavě přidal Budina a ruče máje v zadu složený, kejklat se se strany na stranu.

"Inu, vždyť jstě na chalupě," ostře odřvil Mór.

"I bodejť že na chalupě!" rypně nerozuměje, přisvědčil Budina.

"Darmo mluvit, zle je všude! Co bych já měl říkat, na náš statek bylo třeba jináč pretence, než ii Kačka přinesla; myslíval jsm si, myslíval, že pantáta přidá, třeba nedal najednou, ale toto! My slil si, že je deera hezky z domu a že je dobře!" hučel Litochleb.

"Vždyť jsmne tady byli my — jak pak dlouho by byl přidával," odbýval ho Mór.

V živnosti u Škaloudů počali hospodářiti Mórůvi; panímáma výminkářka zůstávala u nich ve světnice, Mariján ve svém. Děd pořád stejně a ve výminku byl jako syse.

Tonka se mračívála, a Mór byl přec jen ezi.

Když pak do stavení ke třem deerám přibyl malý Honda, měli seer z hoča radost, ale starostí a dětmi přibýlo též.

"Já nevím, já nevím, jak to teď zastauu — čtyry děti — a Marijánovi abych taky sloužila!" Tóny jednou bčdovala.

"Ty se mu nasloužíš!" trpec připomněla jí matka.

"A snad pro něj nemusím vařit a práť!"

"Snad bys to nevyčítala — eo pak vám neče od rána do večera!"

"Pane, ten toho potrhá!"

"Vždyť mu taky jdou léta!"

"No, však proto; nadřel se tu, to vím, ale když za to má vejmenek, nač ještě neeo —"

"Vy mu toho vejmenku dáte, jak to jen můžeš fiet!" pruději řekla stará.

"I protože se ty starosti valí jenom na nás!"

"Že bys neřešila! Spočítej si, eo dostali druží a eo zůstalo tobě! A víš, holka, zrovna ti řeknu: Nechej mít mrzutosti, ale kdybyste Marijána měli opouštět, musela bych k němu já, podala jsm na to nebožtíkovi tatínkovi ruku —"

"No, vždyť jsm tak mnoho neřešla; musíte sama říet, že nám se čtvrti dětmi do tance nebudu."

"My jsmne vás měli tři — a kdybyste s Marijánem nebyli, museli byste jednat a bez děvečky byste být nemohli. Jen mlč, žádnou škodu z nás nemáš!"

Stará panímáma měla Marijána upřímně na starosti a často po dlouhou dobu byla jediná, s níž si Mariján trochu popovídal — ledaže někdy místo ní přicházela Málka. Uprostřed pak polní práce nejdou ustával, zahleděl se do prázdna a vzpomínal na tatínka, zvláště na ta jeho smutná slova:

"Nachodil jsmne se spolu do toho pole, nalezli jsmne se po těch brázdech! Jen si taky v tom poli vzpomněl na tatínka — ty hochu — ty Tonku —"

Roky ubíhaly jako stromy při silnici, když kolem nich ujíždí vůz.

Po vsi už i staří zapomněli, že Mariján je vlastně Antonín Škaloud; říkali si o něm, že má zdravý kořen, že mohou živnost u Škaloudů dlouho dva výminku potvřipit. Potkávali ho klusajícího, dali jej v polích spoceného, sedřeného, ale promluvil s ním málo kdo.

V zimě zastal celé hospodářství a ještě notných předánek hospodyní napředil.

Uteklo skoro dvanáct roků — a dnes byl Mariján mamince pro pana pátera . . . Ulehnuv do zvlhlé trávy, pořad na ni myslil, a napadalo mu, že je taková stará, jak nebdávala. Vzpomínal si, jak u ní věra stál u postele; pohnula trochu hlavou, studenými obklady o-vázanou, vška se jí pootvřela, natahovala proti němu páz, a z hrdla jí zachropčelo: "Marijáne!"

Ale v tom přibčhla Tonka hlopdyně a hladě ji po rameni pravila: "Prosim vám, maminko, prosim vás, jenom nemluve, víte, eo dochter říkal!" A Marijánovy oči dávala znamení, aby odešel. Šhrben, po špičkách vyplížil se ze stavení.

Stalo to slovo "Marijáne!" stále slyšel zrovna tak, jak je řekla.

A najednou si začal vzpomínat, že to už tak někdy slyšel, že mu tak zučívalo ve spanku, že uprostřed práce nejdou zrovna tak zasumělo mu kolem hlavy.

Vzpomněl si: Právě tak nebožtík tatínek tenkrát na dvoře to slovo pověděl a ruku dal mu kolem krku.

Snad maminka taky chtěla —

Při té myšlčnce vyskočil, brunus hodil na ramena a hrul se na mez; ale po několika skocech se zastavil, hlavu mu klesla k prsoum, a Mariján loudal se do příkopu, kdež usedl jako prve.

Byla kerá tichá noc, do níž chvílemi zabafal některý z březinských hafanů, jimž z vřkoluhů dědin odpovídali.

Les stál černý, bez pohnutí. V šitě, jež se nad příkopem klonilo, tře to šustělo a z kup dýchala vlně sena.

(Pokračování.)